

MV
 April 20
 XIII-1216 A

HUNGARY

DESCRIPTION OF THE COUNTRY /3800/
 Village /3803/

VILLAGE LIFE.

SOURCE SALZBURG: A 20-year-old gardener from KÓRÖSHEGY.

DATE OF OBSERVATION: Up to November 1955.

ENGLISH SUMMARY: KÓRÖSHEGY is a small village near Lake Balaton, off the main line and with no industry. There are only two state-owned general stores, one inn, and a branch of a SIÓFOK textile firm. Cooperatives are represented by a shoemaker's collective, and a kolkhoz with 45 members and about 90 hectares of land; the remaining tradesmen and farmers are still independent. Religious life is rather active, both the Roman Catholic and the Reformed churches are regularly and well attended. For entertainment there is a movie and occasional dancing parties. The "Pig Dance" custom is slowly dying out, the farmers being too much pestered by deliveries. Wine-Cellar Parties are occasionally staged in the fall. Of sports, only soccer and table-tennis draw some interest. Finally, there is a general practitioner, a dispensary, and a voluntary fire brigade in the village.

EVALUATION COMMENT: The picture of KÓRÖSHEGY as supplied by this report is in accordance with earlier reports on a large number of similarly small communities.

The existence of the "Táncsics" kolkhoz is confirmed by "Magyar Nemzet" of January 13 1956.

Kálmán TAKÁCS is known to be the Catholic parson of this village /Radio PUDAPEST referred to him on August 6 1952./ All the other names listed in this report are UNCONFIRMED in our files.

+ + +

FÖLDRAJZI LEÍRÁS.
Geographical Description.

KÓRÖSHEGY BALATONFÖLDVÁRTól 3 kilométernyire délre
 fekszik.

/more/

Vasutállomása :SZÁNTÓD-KÖRÖSHEGY, a falutól 8t kilométerre van, tehát távolabb mint a BALATONFÖLDVÁR-i állomás. Ennek az a következménye, hogy a falu lakosai a közelebb fekvő állomást s nem az ő nevüket viselőt, használják.

KÖRÖSHEGYnek körülbelül 2500 lakosa van. Nemzetiségi szempontból tiszta magyar, vallásilag kb. 2/3 róm. kath., 1/3 református. Zsidó mindössze 3 család van ma a faluban. 1944 előtt 7 zsidó család lakott itt. A deportálások idején - 1944 nyarán - mindnyájukat elhurcolták, 1945 után pedig csak 3 család tért vissza. Ezekből is hiányzott egypár családtag. A négy vis-sza nem tért család sorsáról a faluban nem tudnak. Házaikat, - jómódu kereskedők voltak mind - 1945 után a különböző "demokratikus" szervezetek /KP, DISZ, stb./ lefoglalták.

Az 1951-52-es deportálások idején három kulákcsaládot vittek el a faluból. Ezek 1955 nyarán visszajöttek.

A falu lakosságának összetételében a háboru vége óta mindössze annyi változás állott be, hogy az 1945-ös földreform után valami tíz új család telepedett be. Ezek részben Szlovákiából kiűldözött magyarok, részben erdélyi és délvidéki menekültek voltak. A falu életébe hamarosan beleilleszkedtek.

Foglalkozás szerint a falu lakossága főleg mezőgazdaságból él. A földművelés mellett a szőlőgazdaság is komoly szerepet játszik. A falu határában jóminőségű badacsonyi rizlinget termelnek.

Az ipart mindössze egy téglagyár és egy malom képviselik.

A falu nevezetessége egy régi, még a török időkből származó templom.

A FALU POLITIKAI VEZETÉSE. Political Administration.

A tanácselnök KESE Jenő, 45 év körüli, szőke sovány ember, családos. Azelőtt valahol a környéken községi írnok volt.

A tanácstitkár HARTMANN István, sváb származású, 30 év körüli, szőke, alacsony, kövérkés ember. Azelőtt kisbíró volt valahol, az 1945 utáni sváb ellenes hangulatból úgy próbálta magát kimenteni, hogy hamar belépett a kommunista pártba. Ennek köszönheti, hogy ma ilyen nagy állásban van.

A faluban tulajdonképpen csak a párttitkár, KOVÁCS János, 45-50 éves, zömök, barna ember a vérbeli kommunista. Azelőtt napszámos volt, az 1945-ben kapott négy-öt holdon nem sokra vitte a gazdálkodással, mert inkább a pohár fenekére szeret nézni, mint a kapa nyelét megfogni. Családjával nem

/more/

sokat törődik, fő gondja hogy "odaient", a felsőbb párthelyeken, meg legyenek vele elégedve. Alattomos, sunyi ember, szembe igen barátságos mindenkivel, de sok feljelentés származik tőle, sok házkutatás, letartóztatás, bírság terheli a lelkét. Ezért a faluban utálják is.

Rendőrség KÖRÖSHEGYEN nincsen, BALATONFÖLDVÁR-ról járnak ki a rendőrök kettőssel járőrbe, majdnem naponta, rendszeresen kérempáron. A BALATONFÖLDVÁR-i őrshez tartoznak még KERÉKI, PUSZTASZEMES, SZÁRSZÓ, ZAMÁRDI és BALVÁNYOS.

Komolyabb bűntény ritkán fordul elő a környéken.

A kommunista pártnak KÖRÖSHEGYEN mindössze hat beírt tagja van. Ezek: a már említett párttitkár, KOVÁCS János, a TSZ-elnök GUTTMANN József, a tanácstitkár, HARTMANN István, egy TIGER Fülöpné kissé laza erkölcsű téglagyári munkásné, végül két TSZ-tag /NU/.

A DISZ inkább csak névleg létezik a faluban. Télen, ha mulatságot rendeznek, még csak elmennek a fiatalok, de nyáron ki se nyitják a helyiséget. Ha valami előadást tartanak, előfordul, hogy még a DISZ-elnök se jön el. Egyenesen botrányba fullad a dolog, amikor a városi előadó 1955 elején zárt ajtó előtt káromkodott, mert nem volt aki beengedje a helyiségbe, még a DISZ-titkár is késve jött, hallgató meg egyáltalán nem volt.

KERESKEDELEM.

Shops.

A kereskedelmi élet meglehetősen pang ma KÖRÖSHEGYEN. Mindössze két szövetkezeti bolt, valamint a SIÓFOK-i textiltolt egy fiókja működik a faluban. Ha valaki valami jobb cikket akar venni, vagy nagyobb választék között akarja kikeresni amire szüksége van, SIÓFOK-ra utazik be.

A két szövetkezeti bolt árukészlete meglehetősen szegényes. Tartják azt, ami falusi boltban általában kell, de ebből sem mindent, mert gyakran előfordul, hogy valami áru "éppen kifogyott".

KORCSMA.

Inn.

A faluban ma egy italbolt működik, a volt JENCSEK /fnu/ kocsmá épületében.

/more/

IPAR.
Trade.

A helybeli iparosok közül a cipészek már szövetkezetbe vannak tömörítve. Egy helyen van az üzletük, illetve műhelyük, egy volt zsidó házban, ahol az üzlethelyiség ma a főműhely. Itt dolgoznak együtt mindnyájan. Maszek cipész nincs is a faluban.

A többi iparágnak eddig még sikerült önállónak maradnia. Maszek iparos van még:

két asztalos

három kovács

négy szabó

egy fodrász

egy kárpitos

két bognár

három ács.

Malom ma állami tulajdonban működik. A régi tulajdonosok HUTTER Imre és Sándor 1945 után eltűntek a községből. A malom jelenlegi vezetője FRÁNYÓ István volt malombeli munkás, kb. 50 éves. Rajta kívül még négy munkás dolgozik a malomban.

Téglagyár. Ez azelőtt FÖLDI János tulajdona volt, ma szintén állami. Kb. 30 munkás dolgozik itt. Az itt gyártott téglát elviszik. Ha falubeli építkezéshez kell téglá, vonattal illetve teherautóval hozzák SIÓFOKRól vagy BALATONFÖLDVÁRRól.

MEZŐGAZDASÁG.
Agriculture.

KŐRÖSHEGYnek egy TSZCS-je van a "Táncsics TSZCS", melynek vezetője a már említett GUTTMANN József, 27 éves, GUGYRól idekerült béresgyerek. A TSZCS-nek kb. 45 dolgozó tagja van, a családtagokkal együtt. Birtokuk mindössze kb. 150 k. hold, ebből 90 k. hold gróf SZÉCHENYI Gyula MÁROSPUSZTA-i birtokából való. A többi földterület volt középparasztok földjeiből tevődik össze. A TSZCS központja a volt grófi birtok tanyája. Az iroda a volt ispánlakásban van elhelyezve.

Gyakorlatilag KŐRÖSHEGYhez tartozik de közigazgatásilag önálló GUGY-pusztá, szintén hajdani SZÉCHENYI-birtok, ma TSZ.

/more/

Ennek vezetője egy ORBÁN nevű, BALATONKILITIBől való fiatal-ember, nagy kommunista.

KÖRÖSHEGY határában igen jó minőségű földek vannak. A szőlőtermelés a homokos földeken folyik. A főtermények - érték szerint - szőlő, buza, kukorica, répa. Elég sok kertésze is van a faluban, kik terményeiket azelőtt kitűnően tudták értékesíteni a közeli balatoni fürdőhelyeken, elsősorban a közeli BALATON-FÖLDVÁRON. Ma is átveszik ugyan az államosított fürdők a kertészeti termékeket, de korántsem fizetnek olyan jó árat, mint régen a "maszek-időben."

A kertészek még egyénileg gazdálkodnak, bár a TSZCS-nek is van kertészete, de annak eredményei messze elmaradnak az egyéni kertészek mögött.

Parlagon heverő föld nincs KÖRÖSHEGYhatárában. A tanács gondosan ügyel arra, hogy mindenki idejében végezze el a szántást s egyéb gazdasági munkákat ahogy a "terv" előírja.

Kulák ma már kevés van a faluban. A legnagyobb egy kézben levő birtok ma csak 25 k. hold lehet, ilyen is talán egy-kettő akad mindössze.

GÉPÁLLOMÁS.

Traktor-station.

KÖRÖSHEGY a KERÉKIBEN lévő gépállomáshoz tartozik. Onnan járnak ki szántani, csépelni a faluba. Elméletben minden egyéni gazda igénybe veheti a gépállomást, gyakorlatilag azonban ez elég ritkán történik. Részben a gépállomás teljesítőképessége nem elég ahhoz, hogy az egész község szükségletét ellássa, - hiszen még a TSZ-ek munkáját is alig győzik a sok javítás és egyéb kiesés miatt - részben pedig a gazdák valahogy nem szeretik a gépállomást.

Idegennek érzik, azt tartják róla, hogy az általuk gyűlölt rendszer eszköze, s ezért inkább lóval - sőt gyakran tehénnel, mint az elszegényedés jelével - szántanak. A gépállomás is hozzá járul ehhez az idegenkedéshez, mert a gépállomás dolgozói, főleg azonban vezetői képezik a szövetkezeti gazdálkodás előharcosait a faluban, s így a gazdák tartózkodnak a velük való érintkezéstől is.

KULTURÁLIS ÉLET.

Cultural Life.

VALLÁS.

Religion.

A falu róm.kath. papja TAKÁCS Kálmán 60 év körüli

/more/

idős bácsi. Alacsony, őszhajú közepes súlyú ember. A faluban nagyon szeretik, már valami 15-16 éve plébános itt.

A faluban hétköznapi reggel 7 órakor, vasár- és ünnepnap 8 és 10 órakor van szentmise. A KÖRÖSHEGY-i plébániához tartoznak még KERÉKI és SZEMDES templomai is. Jelenleg a KÖRÖSHEGY-i pap és egy káplánja /NU/, új ember/ látják BALATONFÖLDVÁRON is. Vasárnap délután 14 órakor litáni van.

A szomszédos templomokba a pap, illetve a káplán kerékpáron járnak át misézni. Kocsija a papnak ma nincs, lovat se tart, mióta a plébánia földjét elvették. A pap jelenleg az államtól kap valami 7-800 ft. havi fizetést, a hivektől pedig esetenként adományokat. Esketést, keresztelőt, temetést sokszor ingyen végez, megállapított díjszabás ma nem létezik, mindenki azt ad, amit tud és akar. Általában az emberek jószívvel adnak a papnak, sőt olyanok akik kifelé nagyon mutatják a kommunizmust néha gavallérabbul adnak mint mások. "Talán ezzel akarják kiegyenlíteni viselkedésüket," mondják az emberek, ilyesmit látva.

KÖRÖSHEGYen alig van ember, aki vasárnap nem megy el a templomba. Az asszonyok rendszeren a reggeli, 8 órás misére mennek s utána hazamennek, megfőzni a vasárnapi ebédet, míg a férfiak a 10 órás misét látogatják, utána elbeszélgetve a templom előtt, vagy ritkábban a szövetkezeti italboltban délig, amíg hazamennek ebédelni.

A reformátusoknak egy papjuk /NU/, van, aki egyúttal a környék összes reformátusaira is illetékes, a közelben nem lévén máshol ref. templom. A közelben lakó reformátusok is ide járnak vasárnap istentiszteletre.

ISKOLA. Schools.

Azelőtt külön róm. kath. és ref. elemi iskola volt a községben, most csak egyféle általános iskola van. A jelenlegi igazgató EZER József, pár éve került a faluba idegenből. Kb. 43-44 éves, családos ember.

MOZI. Movie.

A helybeli mozi azelőtt MÓRING /fnu/ magántulajdona volt, ma természetesen ez is állami. Vezetője most BALOGH János 22 éves gépész, aki egyébként BALATONFÖLDVÁRON dolgozik. Mozielőadás a faluban csak vasárnap van, egy előadás az esti órákban. A nyári hónapokban egyáltalán nincs mozi.

/more/

16 m/m-es hangos filmet vetítenek egy vetítógépről, vagyis látható filmszerével. A mozinak külön épülete van, a Belső-utcában. Kb. 400 férőhelyes. A mozit - különösen a fiatalabb évjáratok - télen szorgalmasan látogatják, mert más szórakozás nincs.

SZÓRAKOZÁS. Entertainment.

Télen néha rendeznek táncmulatságot a DISZ épületében, mely más célra amugyse igen vevődik igénybe. Azelőtt nagy divat voltak a disznótorok, de manapság ez mindinkább kimegy a divatból, mert annyit zaklatják a gazdákat a beszolgáltatással, hogy senki se mert disznótorra vendéget hívni, mert utána szemére hányják: bezzeg vendéget hívni tud a disznótorra, de beszolgáltatásra nem marad. Így ez a régi szép falusi szórakozás lassan kihal a mai rendszer következtében.

Még leginkább tartja magát ősszel, szüret után a borospincékben való szórakozás. Ilyenkor összejönnek az emberek elbeszélgetnek, iszogatnak, meghányják-vetik a világ sorát, főleg pedig a maguk gondját-baját.

SPORT. Sports.

A sportot csak futballt és ping-pongot űznek KÖRÖS-HEGYEN. Utóbbi a DISZ-házban lehet űzni. A DISZ-ház egyébként azelőtt egy LITTENBERGER nevű zsidó kocsmája volt, akit 1944-ben elhurcoltak s aki állítólag elhalt volna valami német koncentrációs táborban. Családja se jött vissza többet a faluba. A ház 1945 óta a KP tulajdona.

A helybeli futballcsapat a szomszédos falvak hasonló színvonalon álló csapataival játszik vasárnap délutánonként. Mérkőzés után néha megvendégelik az idegen csapatot. Ez különösen nyáron gyakran táncmulatsággal végződik.

Strandolni a Balatonra járnak az emberek meleg időben. Nyári vasárnap délutánonként, ha nagy meleg van, szinte kiürül az egész falu, csak az öregek nem mennek ki ilyenkor a Balatonra fürdeni.

EGÉSZSÉGÜGY. Sanitary Conditions.

A falu orvosa Dr. SZABÓ Jenő, 60 év körüli, aki már

/more/

valami 30 éve működik a községben. A falubeliek szeretik meg vannak vele elégedve.

Gyógyszertára is van a falunak, ma természetesen állami tulajdon. A vezető gyakran változik. A környékbeli falvak is ebbe a gyógyszertárba járnak.

A legközelebbi kórház KAPOSVÁRON van.

TÜZOLTÓSÁG.
Fire Brigade.

A tűzoltóság KŐRÖSHEGYEN három önkéntes tűzoltóból áll, akik tűz esetén a fő-utcai "tűzoltóraktár"-ban lévő lovakocsit fogják be a legközelebb található pár lóval s úgy oltják a tüzet.

Komoly tüzeset régen fordult elő a faluban.

A tűzbiztosítási viszonyokról informátorunk csak annyit tud, hogy "muszály fizetni a biztosítást", de hogy ez mennyit tesz ki s hogyan van szervezve, az ismeretlen előtte.

KATONASÁG.
Army.

Katonaság nincs a faluban.

End